

Zredagowane wysłane pytania oraz przysłane odpowiedzi (czerwoną kursywą) RZGW.

A. Pytania natury technicznej:

1. Jaki poziom Kłodnicy jest uznawany za stan zagrożenia powodziowego, a jaki za stan alarmowy. Czy obowiązuje tylko odczyt na wodowskazie przy ul. Berbeckiego? Podobno 160 i 220 cm – czy tak?
Dla wodowskazu w Gliwicach określono stan 160 jako ostrzegawczy, a stan 220 cm jako alarmowy. Poszczególne wodowskazy na rzekach mają te stany indywidualnie określone.
2. Czy wodowskaz przy ul. Berbeckiego znajduje się pod pieczęcią RZGW? Jakie inne role spełnia?
Jest własnością IMGW.
3. Czy w Gliwicach oprócz wodowskazu przy ul. Berbeckiego znajdują się inne wodowskazy? Jeśli tak, to gdzie się znajdują i jaką pełnią rolę w zapewnianiu bezpieczeństwa powodziowego?
Zazwyczaj administratorzy urzędzeń piętrzących instalują wodowskazy służące kontroli stanu wód, przy jazie segmentowo-kłapowym na wysokości portu w Gliwicach są zainstalowane czujniki poziomu wody.
4. Jakie zadania pełni jaz przy ul. Portowej?
Jaz ten został wykonany w okresie budowy Kanału Gliwickiego i piętrzy on wodę dla potrzeb najwyższej sekcji kanału tj. zapewnia uzupełnienie wody na kanale powyżej śluzy Łabędy w czasie śluzowań.
5. Czy jaz przy ul. Portowej jest wyposażony we własny wodowskaz i monitoring?
RZGW zainstalował na wodzie górnej i dolnej czujniki poziomu wody, sygnał jest przekazywany na śluzę Łabędy, której obsługa zarządza jazem. Dodatkowo są zainstalowane kamery.
6. Jak są sterowane zastawy jazu przy ul. Portowej? Czy ich obsługa jest stała, dochodząca czy zdalna? Ile czasu mija od podjęcia decyzji o podniesieniu zastaw do jej pełnego wykonania?
Dochodząca, obsługa śluzy Łabędy, czas reakcji obsługi to ok. 10 min.
7. Kto, kiedy i w jaki sposób decyduje o konieczności zmiany położenia zastaw na jazu przy ul. Portowej?
Sprawę reguluje instrukcja gospodarowania wodą dla śluzy Łabędy. W sytuacji normalnej poziom wody regulowany jest położeniem kłapy tak aby utrzymywać piętrzenie w przedziale 209,14 - 209,87 mnpm Kr. W wypadku ogłoszenia alarmu powodziowego utrzymywane jest piętrzenie w przedziale dolnym. Przy zwiększonym dopływie tym samym podnoszeniu się poziomu wody, zostają podnoszone segmenty jazu tak aby nie dopuścić do przekroczenia poziomu 209,87. Przy tym poziomie przepustowość jazu wynosi 138 m³/sek co odpowiada przepływowi o prawdopodobieństwie wystąpienia raz na dwieście lat. Tak więc jaz nie zagraża terenom przyległym, gdyż poziom wód powodziowych utrzymywany jest w przedziale normalnego piętrzenia.
8. Czy istnieją jakieś zależności pomiędzy poziomem Kłodnicy na wodowskazie przy Berbeckiego, a położeniem zastaw jazu przy ul. Portowej?
Nie wiem czy mówiąc o zależności ma Pan na myśli wpływ piętrzenia na jazu na stany wód na wodowskazie w Gliwicach, jeżeli tak to oświadczam, że nie ma takiego wpływu. Maksymalny poziom piętrzenia na jazu to 209,87 mnpm Kr, a rzędna dna koryta rzeki Kłodnicy na wysokości wodowskazu przy Berbeckiego wynosi 210,61 - wpływ piętrzenia kończy się w rejonie mostu na ul. J. Śliwki.
9. W jaki sposób obsługa śluzy Łabędy orientuje się, czy poziom wody w basenach portowych jest wystarczająco wysoki dla śluzowania? Czy bywa, że jest za niski? Jeżeli tak – to co wtedy?
Na każdej śluzie są wodowskazy na wodzie górnej i dolnej i dla każdej sekcji kanału jest określony poziom normalnej, minimalnej i maksymalnej wody żeglownej, jeżeli jest za niski to uzupełniamy z Kłodnicy podnosząc kłapy lub ze zbiornika Dzierżno w przypadku niższych sekcji.
10. Czy „wysoka” Kłodnica może zablokować przejmowanie wody Ostropki? Jeżeli tak, to od jakiego poziomu Kłodnicy, na Berbeckiego, taka blokada następuje?
Wysoka woda w odbiorniku nigdy nie zablokuje całkowicie odpływu z kanalizacji czy cieku otwartego, gdyż nie stanowi szczelnej przegrody. Przechodząc do pytania rzędna dna Kłodnicy na wysokości wylotu Ostropki wynosi ok. 212,23 zaś dno Ostropki 212,19, wysokość wewnętrzna kanału Ostropki na wylocie to 2,0 m.
11. Jaka jest różnica poziomów (mnpm) Ostropki pomiędzy wejściem do podziemnego kolektora, a jego wyjściem do Kłodnicy pod mostem na Dworcowej?
RZGW w Gliwicach nie jest administratorem cieku Ostropka. Wg opracowania GiGu będącego w naszym posiadaniu, różnica rzędnych dna kolektora Ostropki pomiędzy wlotem do odcinka zarurowanego, a wylotem do Kłodnicy wynosi ok. 3,4m.
12. Dlaczego do dziś nie zlikwidowano betonowego korka założonego kiedyś na wyjściu z podziemnego kolektora Ostropki do Kłodnicy. Sprawę przedstawia pkt.2.2.1 projektu firmy EnEko nr 423/09-2 pt. „Analiza hydrauliczna kolektora Ostropka”, wykonanego na zamówienie UM Gliwice w 2009 roku.
Na to pytanie może odpowiedzieć administrator cieku.

B. Pytania dotyczące przebiegu podtopień w dniu 31 lipca 2016 :

1. Jaką sytuację na Kłodnicy spowodowała burza z intensywnymi opadami deszczu w sobotę 30 lipca 2016 roku? Co po burzy wskazywał wodowskaz przy Berbeckiego?

Burza na terenie Zabrze i Gliwic spowodowała wzrost stanu wody w Kłodnicy, który osiągnął maksymalny poziom 264 cm ok. godz. 15 w dniu 31 lipca. Stan ten odpowiada przepływowi 43,9 m³/sek i prawdopodobieństwie wystąpienia 25% tj. raz na cztery lata.

2. Dlaczego po sobotniej burzy nie spuszczone wody z Kłodnicy (na jazie przy Portowej) w celu jej przygotowania do ponownego przyjęcia dużej ilości wody? Prognozy zapowiadały kolejne burze z intensywnymi opadami deszczu.
Przepływ powyższy nie spowodował żadnych strat na terenie przyległym gdyż mieścił się w korycie rzeki ze znacznym zapasem. Gospodarkę wodą jazu przy ul. Portowej w okresie ogłoszenia stanu powodziowego szczegółowo opisałem w odpowiedzi na pytanie A 7.
3. Jaka była sytuacja Kłodnicy w dniu 31 lipca 2016 tuż przed burzliwą ulewą?
Obserwowano stany normalne w Kłodnicy.
4. O której godzinie Kłodnica na wodowskazie przy Berbeckiego przekroczyła stan zagrożenia powodzią?
O dokładną godzinę należy pytać IMGW właściciela wodowskazu.
5. Czy ktokolwiek interweniował w RZGW w sprawie podniesienia zastaw jazu przy ul. Portowej? Jeżeli tak, to kto, o której godzinie i przy jakim stanie Kłodnicy na wodowskazie przy Berbeckiego?
Centrum Zarządzania Kryzysowego w Gliwicach o godz. 15:00. W okresach powodziowych mamy często interwencje aby podnieść zamknięcia jazu, wynikają one z nieznamość układu wysokościowego istniejących urządzeń hydrotechnicznych i terenów przyległych jak i reżimu działania tego jazu i są czynione „na zapas”.
6. O której godzinie Kłodnica na wodowskazie przy Berbeckiego przekroczyła stan alarmowy?
Patrz odpowiedź na pytanie 4.
7. O której godzinie podniesiono zastawy jazu przy ul. Portowej, jak wysoko i przy jakim stanie Kłodnicy na wodowskazie przy Berbeckiego?
Okolo godz. 14.50. Podniesiono zamknięcia na wysokość utrzymującą lustro wody górnej na wysokości normalnego piętrzenia.
8. Dlaczego zastawy jazu przy ul. Portowej o godz. 17:46 były podniesione tylko do połowy przy stanie alarmowym Kłodnicy przekroczonym o 40 cm? Na wodowskazie przy Berbeckiego o godz. 18:04 poziom Kłodnicy wynosił 260 cm! Byłem, sprawdzałem i robiłem dokumentację zdjęciową.
Położenie zamknięć jazu było wystarczające patrz odpowiedź pkt. 2 i 7.
9. Z kim RZGW współpracuje w przeciwdziałaniu zagrożeniom powodziowym? Czy ta współpraca obejmuje również odpowiednie służby naszych sąsiadów z terenów przez które przepływa Kłodnica?
Za akcję przeciwpowodziową odpowiadają samorzady i wojewoda. Trzeba zaznaczyć, że RZGW ani nikt inny nie ma żadnych technicznych możliwości oddziaływania na wielkość przepływu i tym samym na poziom wody w Kłodnicy z uwagi na brak zbiorników powodziowych w zlewni! powyżej Gliwic.
10. Dlaczego RZGW dopuścił do zlikwidowania (zasypania) na terenie Zabrze dwóch zbiorników retencyjnych Kłodnicy o sporej pojemności? Ile ich, w pełni czynnych, jeszcze pozostało na terenie Zabrze?
RZGW nie miał prawnych możliwości zanegowania tych działań.
11. Czy stan alarmowy Kłodnicy w dniu 31 lipca 2016 byłby tak znacznie przekroczony, gdyby Zabrze solidarnie retencjonowało wody Kłodnicy na swoim terenie? Czy coraz to nowe zbiorniki retencyjne muszą powstawać tylko na terenie Gliwic? Ile nowych zbiorników retencyjnych powstanie w Zabrzu?
Jak już wspominałem brak jest zbiorników powyżej Gliwic. Są tylko nieznaczne zapadliska powstałe na skutek osiadań górniczych które raz wypełnione wodą, grawitacyjnie się nie opróżnią. Wg ekspertyzy GIGu powinny powstać niewielkie suche zbiorniki (poldery) na dopływach Kłodnicy w Gierałtowicach i Gliwicach oraz na Kłodnicy poniżej ujścia Bytomki.
12. Czy prawdą jest, że w Zabrzu z powodu braku wodowskazów nie rejestruje się poziomu Kłodnicy?
Powyżej Gliwic obecnie nie ma obserwowanego przez IMGW wodowskazu.
13. Czy istnieje ścisła współpraca pomiędzy RZGW a Centrum Zarządzania Kryzysowego? Analizując szczegółowo wydarzenia z 31 lipca br wynika, że... nie istnieje!
Współpraca w zakresie reagowania kryzysowego została określona w planie reagowania kryzysowego. Obowiązek jego sporządzenia leży po stronie władz samorządowych czyli w tym przypadku Prezydenta Miasta Gliwic.

C. Pytania ogólne dotyczące bezpieczeństwa powodziowego Gliwic:

1. Czy istnieje spójny i sprawny system przeciwpowodziowy dla Gliwic? Z danych przedwojennych wynika, że nie tylko istniał, ale też był bardzo sprawny. A dzisiaj? Dzisiaj miasto zalewają co większe ulewy!
Układ cieków przepływających przez teren Gliwic jest identyczny jak przed wojną. Zmieniło się znacznie miasto, przybyło osiedli i przede wszystkim terenów o szczelnej powierzchni co spowodowało znaczne zwiększenie gwałtowności spływów wody powierzchniowej do kanalizacji deszczowej i cieków powierzchniowych.
2. Potok Ostropka należy do zlewni rzeki Kłodnica zarządzanej przez RZGW Gliwice. Dlaczego więc Gliwicki Urząd Miejski zaplanował i zamierza wybudować zbiorniki retencyjne przy ul. Słowackiego, czyli

na terenie, który pod względem gospodarki wodnej jest przecież zarządzany przez RZGW? Czyżby podział ról w gospodarowaniu zasobami wody na terenie Gliwic był aż tak niejasny?

RZGW nigdy nie administrowało ciekami Ostropka ani innymi na terenie miasta, nie zarządza też terenami zlewni rzek, administruje jedynie ich korytami/ więc nie możemy odpowiedzieć na szczegółowe pytania wymienione w punktach 2-6.

3. Dlaczego RZGW do tej pory nie spowodował, aby UM Gliwice odstąpił od w/w inwestycji, tak groźnej dla miasta pod względem ekologicznym i tak kontrowersyjnej pod względem budowlanym?

Uwaga własna - odpowiedź jak na pkt C.2.

4. Dlaczego RZGW nie doprowadzi do pełnej używalności, od dawna istniejących przy ul. Słowackiego, polderów zalewowych Ostropki? Gdyby w dniu 31 lipca br. można było je zalać zgodnie z ich przeznaczeniem, to Ostropka nie wystąpiłaby z brzegów w centrum Gliwic na tak dużą skalę powodując tak olbrzymie straty finansowe.

Uwaga własna - odpowiedź jak na pkt C.2.

5. Dlaczego RZGW dopuścił do tak ogromnej dewastacji instalacji/urządzeń hydrotechnicznych eksploatowanych niegdyś w górnym biegu potoku Ostropka dla ochrony Gliwic przed zalaniem?

Uwaga własna - odpowiedź jak na pkt C.2.

6. Czy RZGW widzi sens zajmowania się polderami Ostropki (w ogóle) bez uprzedniego odtworzenia w/w instalacji/urządzeń na Ostropce?

Uwaga własna - odpowiedź jak na pkt C.2.

D. Pytania o przeciwpowodziowy system bezpieczeństwa Gliwic istniejący przed nastaniem PRL:

1. Dlaczego zrezygnowano z zasilania basenów portowych odstaną wodą pobieraną ze zbiorników osadowych, które mieściły się na lewym brzegu Kłodnicy tuż przed jazem przy obecnej ul. Portowej?

Stawy osadowe powstały w latach sześćdziesiątych XX wieku, w połowie lat siedemdziesiątych zrezygnowano z ich eksploatacji uwagi na całkowite zamulenie. Stawy te nie miały żadnego znaczenia dla bezpieczeństwa powodziowego miasta i terenów poniżej.

2. Czy zasilanie basenów portowych wodą pobieraną bezpośrednio z Kłodnicy, zawierającą mnóstwo zanieczyszczeń, jest bardziej optymalne? Z jakiego względu?

Odpowiedź jest w punkcie 1, zaznaczyć tylko należy, że w ostatnich latach obserwujemy znacznie mniejszą ilość zawiesiny w wodach rzeki Kłodnicy.

3. Kto ponosi koszty pracy pogłębiarek często oczyszczających baseny portowe i odcinek kanału przed śluzą Łabędy z gromadzącego się na ich dnie mułu? Czy RZGW?

Baseny portowe są odmulane na koszt portu zaś kanał na koszt RZGW czyli Skarbu Państwa.

4. Dlaczego na terenie Portu znajdują się obszary, ograniczone bojami, tak zamulone, że nawet jachtami motorowymi, o bardzo małym zanurzeniu, nie wolno się po nich poruszać?

Basenami portowymi zarządza port w Gliwicach, nie RZGW.

5. Kiedy zostanie odmulony trzeci, nieduży basen Portu, zwany kiedyś chemicznym, do którego doprowadzana jest woda bezpośrednio z Kłodnicy?

Basenem trzecim zarządza port w Gliwicach.

6. Co w operowaniu/sterowaniu jazem przy ul. Portowej, w chwilach zagrożeń powodziowych, jest dla RZGW ważniejsze, priorytetowe:

a) Czy zapewnienie basenom portowym ciągłego zasilania w wodę pobieraną z Kłodnicy - co jest możliwym tylko przy jej wysokim stanie przed jazem?

b) Czy utrzymanie na Kłodnicy przed jazem bardzo niskich stanów, gdyż tylko takie zabezpieczają miasto przed zalaniem, powodzią?

Nie ma takiego dylematu. Woda dla zasilania basenów portowych jest praktycznie cały czas dostarczana bez względu na to czy jest stan powodziowy czy nie. W przypadku gdy zachodzi potrzeba podniesienia zamknięć jazu, stan wody w rzece jest na tyle wysoki, że zachowana jest ciągłość zasilania. Utrzymywanie piętrzenia na jazu w okresie stanów normalnych i wyższych nie stanowi zagrożenia dla miasta, woda mieści się w korycie rzeki. Przy przepływach powodziowych jaz jest podnoszony. Zdolność przepustowa jazu znacznie przekracza wielkość przepływu o prawdopodobieństwie wystąpienia raz na sto lat. Szczegółowa odpowiedź ws. zasad sterowania jazem w punkcie A.7.

7. Czy nie pora, aby dla rozwiązania dylematu przedstawionego powyżej, powrócić do zasilania Portu wodą pobieraną nie bezpośrednio z Kłodnicy, ale z odtworzonych zbiorników osadowych?

Jak już omówiłem w punktach poprzednich zasilanie portu poprzez osadniki nie ma żadnego znaczenia dla zmniejszenia zagrożenia powodziowego, miało ono jedynie wpływ na ilość gromadzących się w basenach portowych i kanałach osadów.

8. Komu podlega teren z pozostałościami po w/w zbiornikach osadowych oznaczony na mapach geodezyjnych numerami 61 i 62 oraz napisami – „Port”?

Działki 61, 62 nie są w naszej administracji/ nie znamy aktualnego ich właściciela.

9. Kto, dlaczego i za czym przyzwoleniem zaczął zajmować teren w/w zbiorników? Teren już jest ogro-

dzony, postawiono namioty i przystąpiono do jego trwałego zagospodarowania. Zdjęcia w archiwum.

Sprawę może wyjaśnić obecny właściciel.

10. Czy RZGW wiadomo w którym konkretnie miejscu znajduje przepust pod Kłodnicą doprowadzający wodę z w/w zbiorników osadowych do basenów portowych? Czy można go udrożnić?

Znamy trasę przebiegu syfonu pod Kłodnicą. Jest on zasypany i niedrożny.

Podsumowując

Powódź to czasowe przykrycie przez wodę terenu który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą, w szczególności wywołane przez wezbranie wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach oraz od strony morza, z wyłączeniem pokrycia przez wodę terenu wywołanego przez wezbrane wody w systemach kanalizacyjnych.

Zgodnie z tą definicją nie było powodzi w dniu 31 lipca br. spowodowanej przez rzeki będące w administracji RZGW tj. Kłodnicę czy Bytomkę, gdyż obie prowadziły wody w korycie. Z relacji filmowych wynika, że bezpośrednią przyczyną podtopienia rejonu ulic Słowackiego i Zygmunta Starego było zatkanie dość gęstych krat na wlocie do odcinków zarurowanych Ostropki zmytą z powierzchni skarp skoszoną trawą. Zgodnie z ustawą kompetencyjną sprawy związane z ładem i porządkiem, gospodarką wodną oraz wodociągami i kanalizacją należą do kompetencji samorządu terytorialnego.

Z-ca DYREKTORA

ds. Utrzymania Wód

mgr inż. Stanisław Gruszczyński